

Interpelacja nr 32834

do ministra gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej
w sprawie planów opracowania rządowego programu skierowanego do gmin, z którego środki mogłyby zostać wykorzystane na rozbudowę sieci kanalizacyjnych

Zgłaszający: Andrzej Matusiewicz

Data wpływu: 23-07-2019

Przemyśl, dnia 23 lipca 2019 r.

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 192 Regulaminu Sejmu przedkładam Panu Marszałkowi interpelację skierowaną do Ministra Środowiska Henryka Kowalczyka w sprawie planów opracowania rządowego programu skierowanego do gmin, z którego środki mogłyby zostać wykorzystane na rozbudowę sieci kanalizacyjnych.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. Nr 506) zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. Katalog zadań własnych obejmuje m.in. sprawy kanalizacji. Z dotychczasowej analizy sytuacji w poszczególnych gminach wynika wciąż niesatysfakcjonujący stopień ich skanalizowania. Zdarza się, że dostępu do sieci pozbawione są miejscowości z liczbą mieszkańców oscylującą w granicach ok. 1000 osób. Przyczyn takiego stanu rzeczy można upatrywać w niestabilnej sytuacji finansowej gmin, niewłaściwym planowaniu inwestycji oraz w niekorzystnie sformułowanych przepisach ustawy o samorządzie gminnym. W związku z brakiem zastosowania hierarchiczności zadań własnych oraz nieistniejącym realnym nadzorem nad ich wykonywaniem gminy wybierają przedsięwzięcia mniej istotne z punktu widzenia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju wyrażonej w art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, ze zm.).

Wydaje się, że ani w obecnej, ani w poprzednich kadencjach nie opracowano spójnej polityki dotyczącej ochrony środowiska przed degradacją spowodowaną nieczystościami ciekłymi pochodzącymi z gospodarstw domowych. W szeroko pojętej debacie publicznej wiele uwagi poświęca się zanieczyszczeniom powietrza. Warunki prawno-polityczne determinują aktywność po stronie samorządów do inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii i wpływają na właściwe postrzeganie zagadnień związanych ze zmianami klimatu. Nie wolno jednak pomijać faktu, że degradacja środowiska to płaszczyzna wieloaspektowa dotycząca również skażenia gleb, wód gruntowych i powierzchniowych na skutek chociażby usuwania w sposób niezgodny z prawem nieczystości ciekłych.

Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2018 r. Nr 1454, ze zm.) stanowi, że właściciele nieruchomości zapewniają: utrzymanie czystości i porządku przez przyłączenie do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych (art. 5 ust. 1 pkt 2);

pozbywanie się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi (art. 5 ust. 1 pkt 3b).

Kto nie wykonuje ww. obowiązków, podlega karze grzywny (art. 10 ust. 2).

Właściciele nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych, wykonując obowiązek określony w art. 5 ust. 1 pkt 3b, są obowiązani do udokumentowania w formie umowy korzystania z usług wykonywanych przez gminną jednostkę organizacyjną lub przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych (art. 6 ust. 1 pkt 1).

Pomimo obowiązywania tych przepisów system dotyczący usuwania nieczystości ciekłych nie funkcjonuje zwłaszcza w gminach wiejskich, gdzie istnieją właściwe warunki do rozbudowy sieci, lecz z powodu braku środków finansowych inwestycje nie są realizowane. Niepodejmowanie inicjatywy w przedmiotowym zakresie znacznie ogranicza równomierny rozwój budownictwa mieszkaniowego. Fragmentaryczna budowa sieci kanalizacyjnej w danej gminie wpływa demotywująco na mieszkańców miejscowości pozbawionych kanalizacji. Z tego też powodu pozbywając się nieczystości ciekłych nie korzystają z usług wyspecjalizowanych podmiotów, tylko we własnym zakresie pozbywają się nieczystości do cieków wodnych, rowów melioracyjnych lub na sąsiednie nieruchomości. W ten sposób człowiek niszczy swoje naturalne środowisko.

Podkreśla się, że zagęszczone i zagniłe ścieki z nieszczelnych zbiorników infiltrują bezpośrednio do gruntu, zaś te z opróżnianych w niekontrolowany sposób zbiorników trafiają do wód powierzchniowych i gruntów ornych, powodując ich skażenie. Skala nieszczelności systemu gromadzenia i wywożenia nieczystości bytowych jest na terenach wiejskich naszego kraju bardzo wysoka [zob.: R. Nowak, A. Imperowicz, Nieczystości płynne ze zbiorników bezodpływowych jako źródło zanieczyszczeń mikrobiologicznych wód podziemnych, "Inżyniera Ekologiczna", vol. 47/2016]. Nieczystości płynne mogą przyczynić się do skażenia wód gruntowych, czego konsekwencją może być pojawienie się w ujmowanej wodzie zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Według różnych danych ilość nieczystości ciekłych, które powinny być odprowadzane każdego roku ze zbiorników, nie pokrywa się z ilością faktycznie wywożonych przez firmy do tego upoważnione. Potrzeba zauważyć, iż jakość życia ma wpływ na jakość środowiska. W związku z niezaspokojeniem podstawowych potrzeb nie można mówić o zharmonizowaniu sfery społeczno-ekonomicznej z przyrodniczą.

Skala problemu jest znacząca i dotyczy wielu gmin. Zachowania mieszkańców z całą pewnością nie zmienią ewentualne kontrole i nakładane kary. Istnieje potrzeba opracowania programu, który po pierwsze dałby gminom szansę na pozyskanie środków finansowych niezbędnych do rozbudowy kanalizacji, a po drugie wywarłby pozytywny wpływ na wzrost świadomości ekologicznej obywateli.

W związku z powyższym kieruję do Pana Ministra następujące pytania:

Czy Ministerstwo Środowiska analizuje proces rozbudowy sieci kanalizacyjnych?

Czy planuje się opracowanie programu skierowanego do gmin, z którego środki mogłyby zostać wykorzystane na rozbudowę sieci kanalizacyjnych?

Jakie działania podejmuje Ministerstwo Środowiska w celu zwiększenia świadomości ekologicznej obywateli, w zakresie ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem wywołanym niewłaściwym usuwaniem nieczystości ciekłych?

Czy poddawano weryfikacji zdolność gmin do podejmowania inwestycji polegających na rozbudowie kanalizacji?

Łączę wyrazy poważania

Andrzej Matusiewicz

Poseł na Sejm RP